

YERBİÜMUEEİ VE EĞİTİM SORUNLARI

Ayhan BAYRAK
H.Ü.Z.M.F. Maden. Müh.
Araştırma Görevlisi

Türkiye'de yıllardır yanlış uygulamalar yüzünden yerbilimleri dallarında büyük sorunlar görülmektedir. Özellikle eğitimden kaynaklanan bu sorunlar mesleki yaşantıda kendini göstermekte ve yapılan çalışmaların yetersiz olmasına yol açmaktadır.

Ülkemizde eğitim alanında temel problem, daha ilköğretimde başlamaktadır. Normal olarak ilköğretim sonrasında öğrenciler kendi yeteneklerine göre yönlendirilmeli ve meslekleri buna göre seçilmelidir. Bizdeki smav sistemi ve tesadüfler neticesinde insanlar hiç tanımadıkları bir bölümde kendini bulup, bu alanda başarılı olmaya çalışıyorlar. Ne yazık ki jeoloji mühendisliği programını bilinçli seçen insan çok azdır. Ya mühendislik olsun diye ya da hiç yokdan iyidir mantığı ile kodlanmış ve girilmiştir. Bu tür seçimle jeoloji mesleğine girmiş bir insan ne kadar başarılı olabilir? Bir kişide herşeyden önce doğaya karşı istek ve sevgi olmalı ki iyi bir yerbilimci olabilsin. Aynı durum yerbilimlerinin diğer alanları olan maden mühendisliği ve harita mühendisliği için de geçerlidir.

Üniversite döneminde ilk iki yıl genel olarak mühendislik derslerini kapsamaktadır. Geriye kalan iki

yılda ancak meslek derslerinin yoğunluğu artmaktadır, yani biz iki yılda insanları belli bir alanda uzman olarak yetiştirmeye çalışıyoruz ki bu mümkün değildir. Yurt dışında durum biraz daha farklıdır, Herşeyden önce öğrenci istediği mesleğe girmiştir, Kendi seçtiği için araştırma ve algılama daha fazla olmaktadır. Bizde öğrenci, laboratuvarındaki pahalı aletleri bozar gerekçesi ile laboratuvarlara sokulmamakta veya çok klasik aletlerle uygulama çalışmaları yapılmaktadır. Yine dışarda laboratuvarların 24 saat açık olduğu birçok üniversite vardır. Bütün bunların yanı sıra, mühendislik formasyonu kazanılırken ezberci ve soyut bir yaklaşımla ders verilmesi, ileride bilgilerin unutulmasına yol açmaktadır. Mühendisliğin ilk iki yılında verilen matematik, fizik, kimya tüm yaşamın temelidir. Bir mühendis yaratıcı, pratik olmalıdır. En az veriyle en doğru sonuçlara ulaşabilmelidir. Bunun için temel bilim dersleri (matematik, fizik, kimya) iyi bilinmeli, yaşama uygulanmalı ve sonuçları görülebilmelidir. Matematik bir takım denklemler ve bunların çözümleri şeklinde değerlendirilmemelidir. Bu şekildeki bir Öğrenme unutulmaya mahkumdur.

Artık klasik jeoloji kavramı ortadan kalkmış, yani jeoloji bilimi tama-

men matematik, fizik, kimya bilgi ve verilerine dayanmaktadır. Özellikle bilgisayar teknolojisinin gelişmesi ve yerbilimlerine girmesi bunu gerektirmiştir. Bir havzanın herhangi bir açıdan değerlendirilmesi, geçmişin yorumlanması modeller kurarak olabilir. Bu modeller de nümerik analiz bilgisini gerektirir. Bir havzaya kantitatif yaklaşımlar ve yorum için bu koşuldur.

Bir alanda başarılı olmak ancak o alanda çok araştırma, inceleme yapmakla olabilir. Öğrencilerimize baktığımızda, genel olarak verilenle yetinen, kütüphane alışkanlığı, meslekî yayın arşivi oluşturma, konferanslara katılma gibi faaliyetlerden uzak bir görünüm sunmaktadır*

Üniversitelerimiz jeoloji mühendisliği bölümlerinde bir diğer problem de spesifikasyona gidilmesidir, Tüm bölümlerden jeoloji mühendisleri çıkmakta, ancak master ve doktora çalışmasında belli bir alana yönelinebilmektedir. Dört yıllık programı tamamlamış bir Jeoloji Mühendisi Zonguldak MT.A/da çalışmaya başlarsa kömürle, Elazığ'da çalışırsa da metalik madenlerle ilgilenecektir. Ve yetersiz olan lisans bilgisi ile göreve başlayacaktır. Halbuki sağlıklı bir programlama ile lisans döneminde de bir spesifikasyona gidilebilir. Böylece her jeoloji mühendisliği belli bir alanda ağırlıklı program oluşturur ve onu uygular (sedimantoloji, petrol jeolojisi, Jeokimya» maden yatakları, jeoteknik hidrojeoloji v.b.). Bu alanlarda mezun olanlarda kendi alanlarında çalışabilirler. Hepsinden birşeyler görüp çok az bilgiye sahip olmaksansa, birinden çok fazla bilgi öğrenmek daha iyidir.

Bütün bunlar ülkenin sosyo-ekonomik yapısı ile ilgilidir, Yapılacak olan sağlıklı bir istihdam politikası ile ne kadar, hangi alanda nerede mühendis açığı var tespit edilmeli, bunlara göre programlar yapılmalı, eğitim ve öğretim bu koşullara uygun yönlendirilmeli ve araştırma yeteneğini geliştirici, soyut olmayan bir sistem kurulmalıdır.H